

DARKO DEKOVIĆ (16. XI. 1947.–5. VIII. 2008.)

U Rijeci je 5. kolovoza 2008. umro Darko Deković, djelatnik riječkoga Zavoda za povijesne i društvene znanosti HAZU, dugogodišnji predsjednik riječkoga ogranka Matice hrvatske, urednik Matičina časopisa *Dometi* i zauzeti istraživač hrvatskoga glagoljaštva. Rodio se 16. studenog 1947. u Rijeci. U svom je rodnom gradu stekao osnovno, srednje i visoko obrazovanje. Završio je studij hrvatskoga jezika i književnosti.

Često je i s ponosom isticao da je i diplomski i magistarski rad napisao pod mentorskim vodstvom akademika Eduarda Hercigonje. U diplomskom radu "O dužnostima roditelja i starješina prema djeci i podložnicima" obradio je riječki glagoljčni tekst koji je sam pronašao, tj. prijepis kazuistike Bartola Frgačića. Magisterij iz filologije stekao je na Filozofskom fakultetu u Zagrebu obranivši rad pod naslovom "Zapisnik misni kaptola riečkoga". Fakultetsko vijeće Filozofskoga fakulteta u Zagrebu na svojoj je sjednici 17. srpnja 2008. prihvatilo pozitivnu ocjenu Dekovićeva doktorskog rada "Glagoljica i glagoljaštvo u gradu Rijeci – Istraživanja o riječkom glagoljaškom krugu". U rujnu je trebala biti obrana, ali smrt je bila brža.

Najvažniji je objavljeni Dekovićev znanstveni prilog knjiga *Zapisnik misni kaptola riečkoga* nastala na temelju istoimenoga magistarskog rada. Pod tim naslovom krije se glagoljčni tekst od 88 stranica koji je Vjekoslav Štefanić držao "najvećim i najzanimljivijim glagoljčnim tekstom iz Rijeke". Riječ je o bilježenju misa zadušnica i pogreba od kolovoza 1545. do listopada 1547. i od kolovoza 1553. do travnja 1555., zatim o izvješćima s godišnjih izbornih zasjedanja riječkoga kaptola i gospodarskoj djelatnosti te institucije. Na 400 stranica Deković je ponudio latiničnu transliteraciju teksta, opisao grafijske i jezične, posebice stilističke osobine Zapisnika, ali najvredniji je doseg u vrlo kompetentnom iščitavanju podataka važnih za kulturnu i gospodarsku riječku povijest.

Deković je otkrio, obradio i objavio više rukopisa vezanih uz glagoljaštvo (list časoslova iz XIV. stoljeća, glagoljčni natpis u crkvi Svetoga Franje u Puli iz XV. st., glagoljčni natpis na Gori Kalvariji pored Kastva iz XV. st., glagoljčni godar župe Pašman iz XVII. st. itd.). Velika mu je zasluga i otkriće hrvatsko–latiničnoga *Missala hervaskoga* Jurja Manzina (XVII. st.). O svim otkrićima Deković je izvješćivao znanstvenu i kulturnu javnost u časopisima i novinama (*Istra, Croatica Christiana Periodica, Slovo, Marulić, Dometi* i dr.) i nerijetko ponudio prve potpunije opise nađenih tekstova. Iskazivao je pritom dostatnu mjeru filološkoga opreza unatoč činjenici što se uvijek moglo primijetiti njegovo veliko uzbuđenje pronalaskom i njegovo uvjerenje da je svaki spomenik važan kamenčić u mozaiku hrvatske kulturne prošlosti i važan čimbenik jačanja naše narodne samosvijesti.

Doktorska radnja Darka Dekovića "prvi je opsežan prikaz glagoljaštva od samih početaka u srednjemu vijeku pa sve do druge polovice XX. st. u gradu Rijeci. Slijedeći osnovni metodološki obrazac svoga mentora akademika Eduarda

Hercigonje i pristupajući glagoljaštvu kao složenom kulturnom fenomenu, koji objedinjuje i glagoljsko pismo (u punoj svojoj dinamici, od formativnoga razdoblja, ustavne glagoljice, poluustava i kurziva), i složenu funkcionalnu distribucije jezika zasvjedočenih u glagoljaškim dokumentima (hrvatska redakcija staroslavenskog jezika, hrvatsko-staroslavenski, hrvatski *narodni* jezik), liturgijske osebnosti, raznoliku tekstnu (književnu) produkciju i glazbu, autor ovim radom sažima znanja stečena u našoj filologiji i historiografiji posljednja dva stoljeća, uključuje rezultate svojih vlastitih istraživanja, kako onih već objavljenih u znanstvenoj periodici, tako i onih koje je proveo u izradbi ovoga konkretnog rada, te nudi konačnu interpretaciju glagoljaške kulturološke sastavnice u povijesti grada Rijeke. Temeljno je nastojanje u sastavljanju ovoga rada bilo pokazati kako se, unatoč razmjerno malenoj količini sačuvanih pisanih glagoljičkih dokumenata, Rijeka iskazuje kao važno glagoljaško središte ..." (Iz ocjene doktorskoga rada koju potpisuju Mateo Žagar, Eduard Hercigonja i Milan Mihaljević). Stručna je ocjena više nego pozitivna i u ovoj prilici izrazimo želju da se taj rad što prije pojavi u obliku knjige. Vjerujemo da će tako i biti. To ne bi bilo samo zasluženno priznanje Darku Dekoviću i ispunjenje naše kolegijalne i prijateljske dužnosti, nego i stvarno obogaćenje naših spoznaja o glagoljaštvu grada Rijeke, a time i obogaćenje naših spoznaja o hrvatskoj kulturnoj, gospodarskoj i političkoj povijesti.

Bio je i zauzeti organizator znanstvenih okupljanja od kojih su neki imali odjeka u cijeloj Domovini, pa i šire (npr. znanstveni skup o riječkom kapucinu Bernardinu Škrivaniću ili skup Latinitet u Europi). Rezultat tih skupova vrlo su važni zbornici oko kojih je najviše nastojao upravo Darko Deković.

Pripada onom naraštaju hrvatskih intelektualaca koji je 1971., u svojim studentskim danima, pomislio da je stigao trenutak da Hrvatska izbori svoju samostalnost. Mnogi iz toga naraštaja platili su svoja nastojanja u godinama koje su slijedile. Jednu od najviših cijena platio je Darko Deković: robija pa onda djelovanje prepuno podmetanja i prepreka usporavali su njegov znanstveni i stručni rad, ali ga nisu slomili. Radio je sve više i sve bolje potican svojim stvaralačkim nemirod i željom da pomogne ostvarenju društva kakvo je on držao pravednim. Za tu sliku zalagao se i odlučnim sudjelovanjem u Domovinskom ratu.

Matica hrvatska bila je mjesto s kojega je uvijek kretao uvjeren da najstarija hrvatska kulturna ustanova okuplja najveći broj onih koji Hrvatskoj žele dobro i koji znaju kako to dobro ostvariti. Bio je predsjednikom riječkoga ogranka od 1989. (kada je pokrenuo njezinu obnovu) do svoje smrti. Živo je unutar Matice raspravljao, nerijetko i jako polemično, s neistomišljenicima o tome kakva Matica mora biti.

Bez prigodničarskoga pretjerivanja može se reći da je Darko Deković nakon Vjekoslava Štefanića najviše učinio u proučavanju riječkoga glagoljaštva. Vrlo pažljivo osluškujući sve ono što su o glagoljaštvu pisala i govorila dva velika suvremena istraživača, Branko Fučić i Eduard Hercigonja, Darko Deković je izrastao u respektabilnoga istraživača. Višeput je rečeno da pravoga znanstvenika nije moguće nadomjestiti i stoga će praznina nastala odlaskom Darka Dekovića biti vidljivom u nadolazećim danima.

Stjepan Damjanović